

колір, зв'язок професійного та українського народного ткацтва у даних пано підкреслює використання традиційних технік. Попри спільні ознаки, у творах львівських майстрів, виражається індивідуальний пошук та неповторність творів кожного з авторів.

Наприкінці ХХ століття майстри текстилю надавали перевагу формоутворенню та формотворчості, залишаючи конкретний, природний світ, та відхід від реальності. Митці прагнуть зануритись у світ фантазії, виразити внутрішнє бачення людини й утілити у своїх творах духовні основи життя та світу. «Недостатньо спостерігати всілякі явища у природі, – упевняв Михайло Бойчук. – Вони мають творчо перетворюватись у синтетичні форми і виникати (базуватися) зі спостережень цілих поколінь та передаватись шляхом традицій від предків до нащадків» [4, с.94].

На початку 1980-х років попри декоративно-площинне вирішення, текстильні композиції стають більш наближеними до природних форм, подекуди з'являється перспектива. На прояв новаторських пошуків в українському художньому ткацтві значний вплив мав динамічний розвиток ткацтва у світі, що розпочався у 1960-х, активно набрав сили у 1970–1980-х і змінив усталені поняття і значення художнього текстилю загалом. Українське мистецтво було затиснуте у вузькі рамки соцреалізму, але нові прогресивні тенденції все ж проявлялися [3, с.105]. В українському художньому ткацтві другої половини ХХ століття пластична основа постійно зазнавала змін, поєднання давніх традицій та сучасних пошуків становить основу художнього ткацтва того періоду.

Отже, мистецтво текстилю гармонійно поєднує у собі новації та національні традиції. Починаючи з 2000-х років і до сьогодні, український авторський художній текстиль розвивається в руслі загальноєвропейського художнього процесу, але й у поєднанні з шанобливим ставленням до історичних національних традицій. Важливими чинниками для становлення українського мистецтва тканини стали напрями авангардного авторського текстилю другої половини ХХ століття. Також простежується значний вплив кубізму, фовізму та абстракції, який спостерігаємо у творах сучасних українських майстрів текстилю. Митці шукають нових форм вираження, надаючи перевагу формоутворенню та формотворчості, не прагнучи відтворити існуючу дійсність.

Найвиразніші твори провідних митців авторського художнього текстилю України кінця ХХ – початку ХХІ століття доводять, що саме у мистецтві людина найкраще виражає свою свободу, творчу неповторність та духовність, що також характерно для сучасних творів. Пластичність і мобільність засобів, видове розмаїття, збагачене поєднанням з іншими текстильними техніками відкриває для митців широкі професійні можливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кусько К. Сучасна текстильна аплікація України. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 36. С. 124- 144.
2. Луковська О. І. Мотиви природи у творчості львівських художників ткацтва другої половини ХХ ст. *Вісник ХДАДМ*. 2007. № 10. С. 65-68.
3. Луковська О. І. Професійне ткацтво України II половини ХХ століття. 2010. Вип. 7. С. 97-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/khud_kult_2010_7_10.
4. Українські авангардисти як теоретики і публіцисти / упоряд.: Д. Горбачов, О. Папета, С. Папета. Київ : РВА «Тріумф», 2005. 384 с.
5. Чегусова З. Мистецтво авангарду як чинник становлення професійного художнього текстилю України кінця ХХ – початку ХХІ століття. Київ. С. 6-18. URL: file:///C:/Users/sofanel/Downloads/Ukrmyst_2017_17_3.pdf.

Скоробогач Соломія

Науковий керівник – викл. Кузів М.П.

«ПОРТРЕТ У ТВОРЧОСТІ ІВАНА МАРЧУКА»

Творчий доробок художника Івана Марчука великий та багатогранний, відображаючий його пошуки у різних жанрах. Одна з таких граней цього доробку — портретний жанр. Портретні роботи художника нечисленні, але несуть свою особливу цінність і виділяються серед інших його робіт. Ці твори художник виконував у техніці олійного живопису. У кожному

періоді творчості митця відбувались значні зміни в його художньому баченні, тому можна визначити характерні риси виконання деяких портретних робіт автора дуже по-різному. Сьогодні, коли весь мистецький світ стрімко розвивається, варто проаналізувати ці пошуки, а саме філософський підхід до моделі і особливу манеру виконання самого твору. Це доказує, що в історії Українського мистецтва є цікаві та неординарні автори, які внесли свій великий внесок у розвиток вітчизняного портретного жанру. Участь художника Івана Марчука у цьому еволюційному процесі незаперечна та дуже вагома, що і визначає актуальність даної статті.

Великий інтерес до творчого шляху цього геніального художника демонструє те, що молоде покоління художників високо цінить та вважає актуальною сьогодні творчість Івана Марчука.

У моєму дослідженні формальний і образний аналіз, виявить особливість портретних робіт Марчука, поглибить розуміння його творчості та допоможе співпоставити його бачення із творчими пошуками митців того часу.

Іван Марчук народився в селі Москалівці Лановецького району Тернопільської області, в родині відомого на всю округу ткача. Художню освіту здобув у Львівському училищі прикладного та декоративного мистецтва, потім у Львівському інституті декоративно-прикладного мистецтва (нині Львівська національна академія мистецтв) [1, С.1.]. Становленню своєї самобутності завдячує вчителям, і передовсім Романові Сельському, Карлу Звіринському та Данилові Довбушинському, під впливом яких у молодого художника сформується образ митця, який має бути ідеалом добра, терпимості, любові, та який не має залежати від думки інших у своїх світоглядних і мистецьких пошуках.

Ці викладачі вводили молодого художника у світ сучасного західноєвропейського мистецтва, під їх впливом починався пошук власної теми, мови. Своїми експериментами і знахідками можна було поділитися тільки на квартирних виставках, засіданнях «вечірньої школи» К. Звіринського, який «вибив» з автора-початківця «реалістичну манію», таким чином вплинувши на подальшу творчість митця. Тут обговорювалися здобутки європейського модернізму, обмінювалися думками щодо власних відкриттів, велися суперечки, викристалізовувалися особистості молодих митців – Л. Медведя, З. Флінти (1935–1988), О. Минька, І. Марчука. Їх взаємний інтерес до творчості один одного не згасає дотепер. І тоді, у далекі 60-ті, і нині вони живуть мистецтвом. [3, С.15.].

У 1965 році митець віднайшов свій авторський стиль у мистецтві, що не вписувався в шаблони соцреалізму. Зі слів митця: «У Союзі існував соцреалізм, а все інше — не мистецтво». Започаткований у середині 60-х років спосіб вираження власного світовідчуття втілювався в полістилістичному і політематичному циклі «Голос моєї Душі», наскрізному у творчості Івана Марчука, котрий варіює новими стовбуровими відгалуженнями-циклами впродовж всього творчого шляху. За стилістикою, технікою виконання, колористичним вирішенням, тематикою, картини систематизуються в цикли: «Голос моєї Душі», «Пейзаж», «Цвітіння», «Кольорові прелюдії», «Портрет», «Нові експресії», «Натюрморт», «Біла планета І», «Біла планета ІІ», «Виходять мрії з берегів», «Погляд у Безмежність». Завершеною серією в циклі «Голос моєї Душі» є «Шевченкіана» із 42 картин (1982—1984), за яку був відзначений Національною премією України імені Тараса Шевченка

У 1989—2001 роках Марчук мешкав в Австралії, Канаді й США. У 1990 році художник відвідав Україну й відбулася його перша офіційна виставка у Державному художньому музеї українського образотворчого мистецтва (нині Національний художній музей України) м. Києва. [2, С 17.].

Досліджуючи творчість Івана Марчука, варто зазначити його своєрідне відтворення навколишнього світу та образів, які він створює у своїх працях. Художня діяльність митця виражає максимально широкий спектр художніх технік, головною і новаторською технікою є пльонтанізм. Діапазон напрямків образотворчого мистецтва, пропущених через призму самобутньої світоглядної системи й екстрапольованих на полотно, феноменально широкий: від примітивізму (з чіткими ознаками архетипності) до реалізму, гіперреалізму абстракціонізму, абстрактного експресіонізму, сюрреалізму й абстрактного сюрреалізму. Маневруючи пропорціями, ритмом, кольором, Іван Марчук творить на підсвідомості і впливає на підсвідомість [3, С.1.].

Свої пошуки Іван Марчук визначає як постійне прагнення краси. У роботах майстра ми завжди бачимо результат творчості. Митець висвітлює свою думку стосовно портрету:

– « мені говорили - малюй портрети і в тебе буде прекрасне життя. В портреті я досягнув гіперреалізму У мене так вже все прописано , що кожну жилку і фактуру шкіри видно! За пару років я зробив кілька портретів і більше не писав: люди мене не цікавлять».

У роботі «Соломія Павличко»(рис.1) зображена реальна постать Соломія Павличко яку художник зобразив у майже хроматичних тонах.

«... Мій кращий жіночий портрет - Соломії Павличко. Це супер-портрет! Я писав і іншу дочку Павличко - гарненьке личко , але не образ , а Соломія - саме глибокий образ. Мені навіть говорили , що я вгадав її долю»[2,С.1.].

Соломія була для української культури ключовою фігурою – у науці про літературу, у царині українського наукового перекладу, у зв'язках між Україною та Заходом, у розвиткові східноєвропейського фемінізму вона відіграла значну роль. Через виразні риси обличчя митець відкриває внутрішній світ особистості, а середовище, в яке вписаний портрет, художник розкриває нам і своє власне світобачення. Легка усмішка та пронизливий погляд спрямований на глядача, дана емоція виступає як специфічне узагальнення нелогічного характеру і забезпечує практичну ефективність даного образу, внутрішній зміст твору. В портреті виражений філософський підхід митця, його сутність. За технікою виконання робота піддається чіткій деталізації і реалізму, який перегукується з абстрактним рослинним середовищем. Проаналізувавши дану роботу необхідно зазначити чіткий почерк Марчука який є притаманним в більшості його творчих праць.

Рис.1. Портрет Соломії Павличко. Картон, темпера 1981

Аналізуючи наступну роботу Івана Марчука «Портрет Романа Сельського» (рис.2),варто зазначити що Марчук зазнав впливу світоглядних і мистецьких засад Романа Сельського при формуванні своєї творчої особистості, адже той свого часу був викладачем в студентські роки художника. Ми бачимо образ українського художника імпресіоніста. Аристократичне обличчя Сельського справляло враження персонажу картини «Ель Греко». Висвітлений в профільному ракурсі огляд спрямований з ліва на право, таким чином візуально продовжуючи картинний простір, що характерно для актуальності в композиції даного періоду. Саме в цей час було багато послідовників Вайса , які опирались на його творчість. Портрет передає глибокий задум даного героя, вдало переданий настрій та внутрішній світ. Картина заставляє думати глядача про те, що відбувається в голові зображеної натури, що яскраво свідчить філософському баченню митця. Робота є гіперреалістичною та не позбавлена філософського змісту, певної містичності яка притаманна усім роботам Марчука.

Рис. 2. Портрет Романа Сельського. Картон, темпера 1981

Згодом портретні роботи митця своєрідно видозмінювались та еволюціонували набуваючи більш індивідуального характеру в компонованні та формуванні образу на картині Розглядаючи роботу «Лети метелику» (рис.3) бачимо не типове компоновання, проте цю роботу також можна віднести до портретних робіт художника Полотна набули більш філософського змісту та не втрачають класичних засад портретованого образу в своїй манері побудови (рис.4) та (рис. 5).

Рис.3. Лети метелику. 1986 р. Полотно, темпера.

Рис 4. Автопортрет 1973р.Полотно, темпера.

Рис 5. В дорозі 1990 р. Полотно, темпера.

Отже як показало дослідження, творчість митця є своєрідним відтворенням світу та образів, які він створює у своїх працях. Портрети у творчості митця посідають далеко не перше місце, проте в творчому доробку вони все ж таки є та мають своє особливе значення.

Проаналізувавши твори, а саме, «Портрет Соломії Павличко» та «Портрет Романа Сельського» необхідно зазначити, що картини об'єднані в кольоровому вирішенні, наповнені певним філософським змістом, подані своєрідно композиційно. У портретах присутне тематичне наповнення, а також детальне зображення елементів в стилі реалізму.

Розглянувши творчість митця ми вбачаємо цілісність та лаконічність в його творчому доробку, який складається з дванадцяти циклів. У багатьох з них Іван Марчук започаткував свій авторський стиль, який згодом отримав назву «пльонтанізм». Висвітлення художньої діяльності митця також розкриває широкий спектр художніх технік, використаних у його творах.

Як показує дослідження, творчість митця є своєрідним відтворенням світу та образів, які він створює у своїх працях пропущених через призму самобутніх світоглядних систем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словник художників України. - К.: Наукова думка, 1973. С 129.
2. Скляр І. Іван Марчук. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ivanna-site.in.ua/ukrajinoznavstvo/vidomi-ukrajintsi/406-ivan-marchuk> (дата звернення 25.04.2019). С 17.
3. Сучасне українське мистецтво 2017. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.sovfarfor.com/obrazotvorche-mistectvo/123-suchasne-ukrainske-mistectvo.html>

Волкова Ірина

Науковий керівник – доц. Палій Н.В.

КАМЕРНО-ВОКАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ ХХ СТ.

У своєму історичному розвитку українська музична культура переважно розвивалась у пісенному напрямку. З боку науковців великий інтерес викликають камерно-вокальні твори, які тісно пов'язані із словесним жанром традиційної домінанти. Емоційність, патріотизм, велика палітра почуттів знаходить своє місце у великому світі, який називається «музика». У контексті історії вокально-музичного мистецтва камерно-вокальна творчість українських композиторів ХХ століття знаходить себе спочатку у побутових, а згодом у концертних жанрах.

Мета статті – охарактеризувати особливості розвитку камерно-вокальної музики українських композиторів ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Камерний спів – вид вокального мистецтва, пов'язаний з виконанням романсів, пісень та інших вокальних творів у невеликому концертному приміщенні.

Поєднання голосу та різних музичних інструментів має дуже давнє коріння, саме з використання фортепіанного супроводу розпочинається новий етап у вокальній та інструментальній практиці. На етапі становлення камерна музика асоціюється із сферою аматорського музикування. У своїх витоках виконавське начало із побутового поступово переходить до сфери композиторської творчості. Надзвичайно важливим завданням для учасників музичного діалогу є аналіз камерно-вокальних творів, доповнення постійною присутністю ігрового начала та естетичної категорії, вміння розуміти глибинні сенси, які заклав автор. Водночас, доцільно мати правильне уявлення про зміст твору та особливості відтворення авторської інтенції. Завдання ускладнює музикування в ансамблі з концертмейстером, де необхідно чути партнера й рівноправно вести музичний діалог [1, с.104].

Завдяки інтенсивному розвитку камерно-вокальної музики, в ХХ столітті велика кількість композиторської творчості надає можливість назвати цей період добою «національного вокального мистецтва» (С.Павлишин). Чимало дослідників зверталися до камерно-вокальної музики. Зокрема - С. Павлишин [2] , А. Терещенко [4], Я. Якуб'як [5]. Вони розглядають музичні тенденції та жанрові риси камерно-вокальної творчості. Значна кількість творів написана для дуету фортепіано та голосу, що створює можливість проявити себе обом